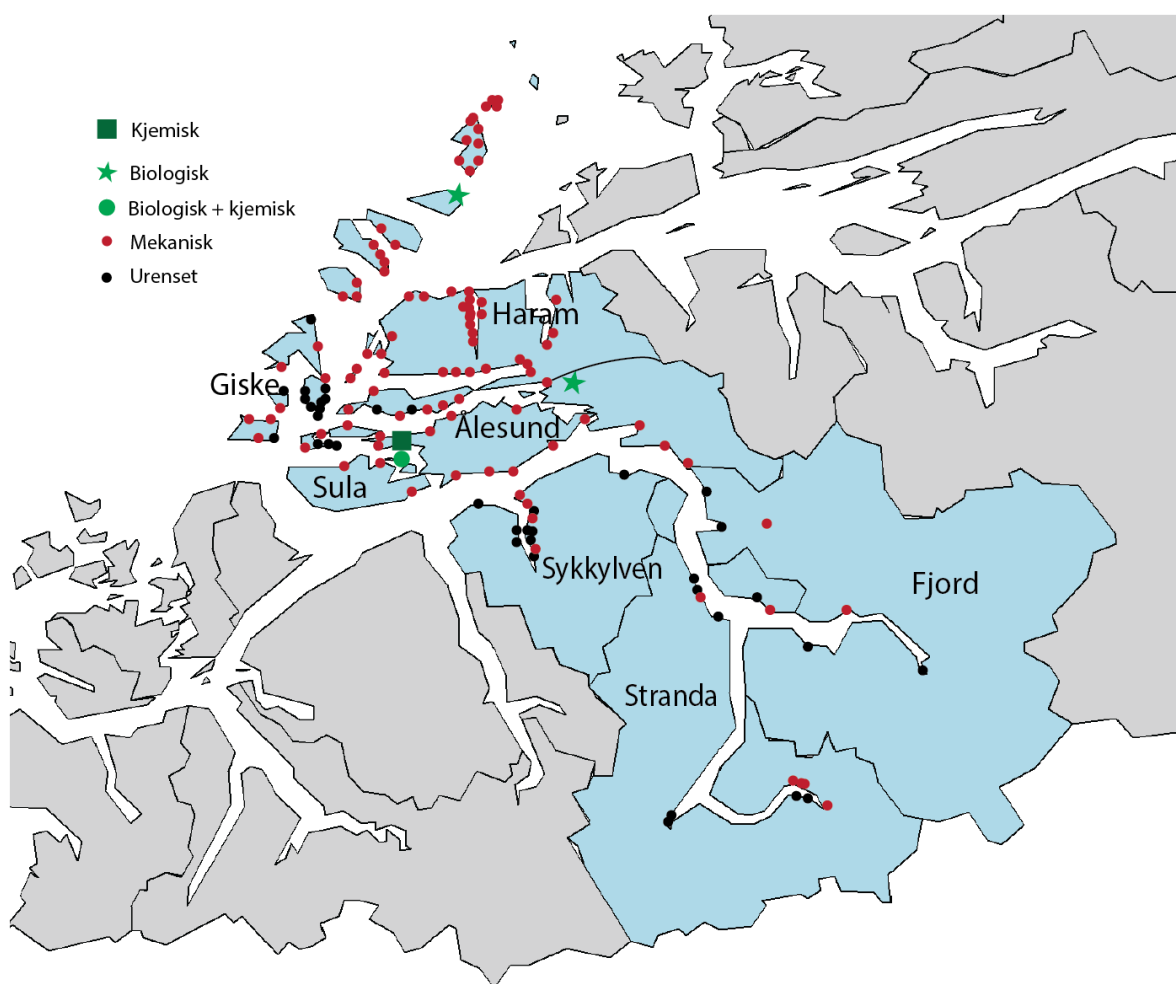

INVITASJON TIL MARKEDSDIALOG

«Renseanlegg og slambehandling på Nordre Sunnmøre»

Figur 1: Oversikt over renseanlegg og spredt avløp i regionen, samt rensemetode. Varierende rapportering gjør at data kan inneholde feil.

Bakgrunn

Kommunene på Nordre Sunnmøre står foran store investeringer i både oppgradering og nybygging av renseanlegg. Mange anlegg har lav kapasitet og er utdaterte, og utfordringer som sjøvannsinnelekking, gamle ledninger og små anlegg gjør utbygging krevende. Samtidig skjerpes kravene gjennom EUs reviderte avløpsdirektiv og gjødselvereforskriften, som krever overgang til sekundærrensing. Kommunene deler mange av de samme utfordringene, men befinner seg i ulike faser og har forskjellige tidshorisonter for når tiltak skal gjennomføres.

Økte rensekrav vil føre til mer slam, og høye transportkostnader samt manglende oversikt over mengder gjør håndteringen utfordrende. For små kommuner er ressursutnyttelse vanskelig alene, og samarbeid på tvers er nødvendig for å oppnå kostnadseffektive og bærekraftige løsninger.

Gjennom denne dialogen ønsker vi å utforske kunnskapsbaserte og felles løsninger for regionen. Vi tror samarbeid gir mer robuste og fremtidsrettede resultater enn å jobbe hver for oss.

Invitasjon til dialog

Kommunene på Nordre Sunnmøre i samarbeid med Norsk Vann, Leverandørutviklingsprogrammet (LUP) og Driftsassistansen, til en dialog for å:

- gi ulike markedsaktører og kunnskapsmiljøer en god forståelse av utfordringene vi står i, og behovene vi har.
- få innspill fra markedet på mulighetsrommet; hva som finnes av løsninger i dag, og hva vi i samarbeid kan utvikle for å svare opp behovene best mulig.
- å identifisere potensielle utfordringer i prosjektet og hva som skal til for å løse de.
- legge til rette for en møteplass for ulike aktører.
- skape felles forståelse for muligheter og utfordringer hos de ulike involverte aktørene.

Når: 26. november 10:00 – 15:00

Hvor: PIR-bygget, 1 etg., Keiser Wilhelmsgate 22, Ålesund

Påmelding: <https://forms.office.com/e/yLN8Fyr1AZ>

Målsettinger og rammer for dialogen

Formål

- I samsvar med FNs bærekraftsmål og kommunenes klima- og miljømål, løse utfordringer knyttet til rensekrav for avløpsrenseanlegg og slambehandling
- Benytte samhandling mellom kommunene for å få til en raskere og økt måloppnåelse.

Mål:

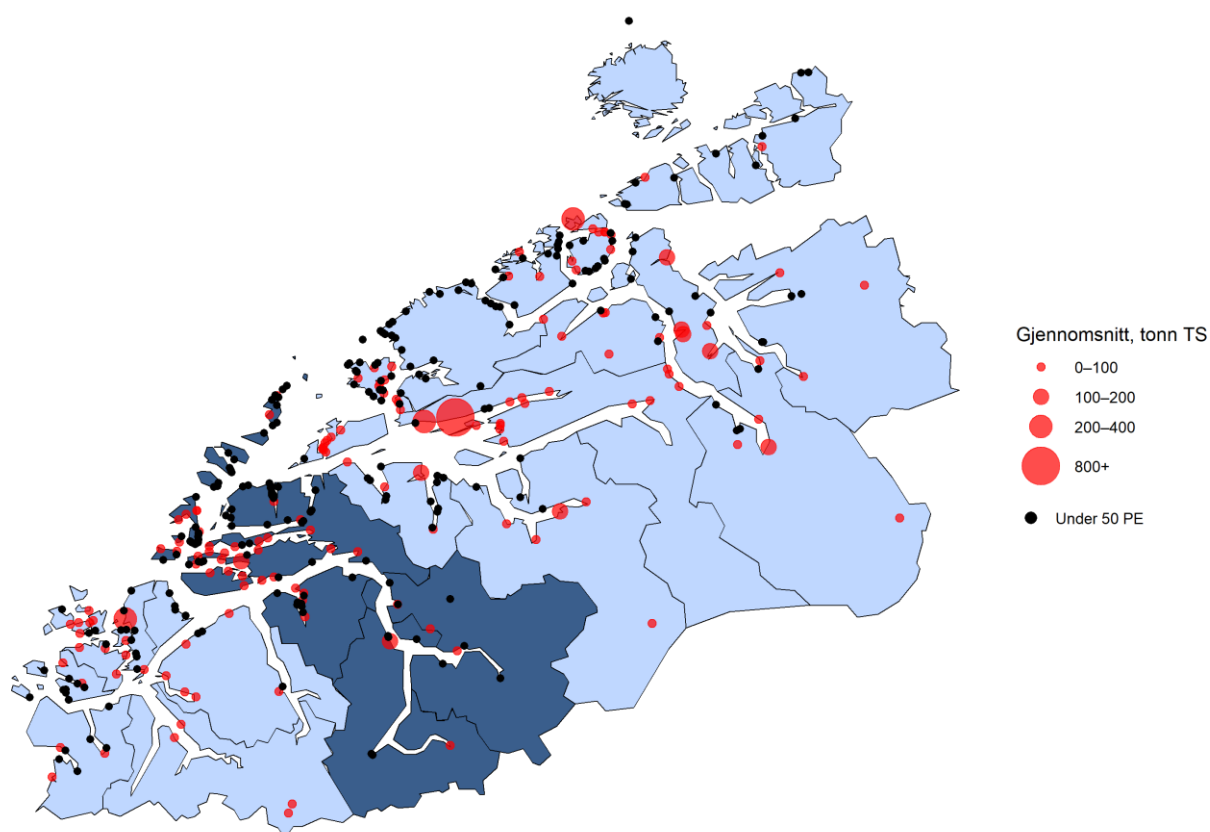
- Rigge oss for fremtidige krav
- Løse utfordringer knyttet til strengere rensekrav og økende slamvolum
- Gi markedet og kunnskapsmiljøer en forståelse av utfordringsbildet på Nordre Sunnmøre
- Oppnå best mulig ressursutnyttelse av slam, energi og næringsstoffer
- Stimulere til innovasjon og bruk av ny teknologi
- Godt samarbeid mellom kommuner og leverandører i tidlig fase

Ønskede effekter

- Bedre ressursutnyttelse (energi, biogass, fosfor, biokull m.m.)
- Robuste og kostnadseffektive løsninger for både små og større anlegg
- Større fagmiljø, bedre beredskap og høyere rekrutteringsevne
- Felles forståelse mellom kommuner og leverandørmarked

Tabell 1: Oversikt over renseanlegg i regionen

Eksisterende anlegg Nordre Sunnmøre (kapasitet)	Antall renseanlegg						
	Ålesund	Giske	Sula	Haram	Sykkylven	Stranda	Fjord
Renseanlegg for < 50 pe	5			3		3	
Renseanlegg for < 1.000 pe	25	8		42	3	2	2
Renseanlegg for 1.000 - 10.000 pe	7		3	4	1	1	1
Renseanlegg for > 10.000 pe	2					1	

Figur 2: Oversikt over gjennomsnittlig slammengde produsert av kommuneale renseanlegg i tonn Tørrstoff (TS / per år i Møre og Romsdal (Nordre Sunnmøre markert i mørk blå). Røde punkt symboliserer anlegg over 50 PE – størrelse på punkt er relativ til mengde tørrstoff (slam). Totalt volum av anlegg over 50 PE er beregnet til ca 5000 tonn TS for Møre og Romsdal fylke. Svarte punkt symboliserer anlegg under 50 PE der slammengde ikke er beregnet grunnet manglende data. Manglende og varierende rapportering kan ha medført feil i data.

Utfordringsbilde

Kommunene på Nordre Sunnmøre står overfor store oppgraderingsbehov innen avløp. Mange anlegg må oppgraderes fra primær- til sekundærrensing, og flere har for lav kapasitet og er teknisk utdaterte. Geografien med spredt bosetting og krevende topografi gjør lokalisering utfordrende, men gir også muligheter for samarbeid – særlig innen slambehandling og drift. En viktig del av vurderingen fremover vil derfor være å identifisere realistiske samarbeidsformer og lokaliseringer som reduserer både kostnader og klimafotavtrykk.

Et viktig aspekt er samspillet mellom kommunale renseanlegg og næringsmiddelindustrien, som må møte EUs BAT-krav. Felles løsninger for prosess- og avløpsvann kan gi både kostnads- og miljøgevinster. Også i forbindelse med slamhåndtering er samarbeid aktuelt med tanke på volum og samlokalisering som kan gi stordriftsfordeler. Et slikt samarbeid er særlig aktuelt for biogassproduksjon, der større volum gir bedre energiutnyttelse og økonomi.

Slambehandling er et sentralt utviklingsområde. I dag håndteres slammet hovedsakelig av Attvin AS og Vestnes Renovasjon AS, men løsningene har begrenset kapasitet og høy transportkostnad. Det er behov for mer effektive og sirkulære løsninger som utnytter energi og næringsstoffer bedre.

Klimaendringer og økt nedbør forsterker behovet for robuste systemer og teknologi som tåler store variasjoner. Ambisjonen er å utvikle fleksible, miljøvennlige anlegg med høy kapasitet og fremtidsrettet slamhåndtering som møter både dagens og fremtidens krav.

Utfordringer	Kort beskrivelse
Fra primær til sekundær	Flere anlegg må oppgraderes fra primærrensing til sekundærrensing for å møte nye krav.
Areal og geografi	Topografi og spredt bosetting gjør etablering og samordning av anlegg krevende.
Kobling mot næringsmiddelindustri	Hvilken verdi og gevinst kan et mulig samarbeid med næringsmiddelindustrien gi?
Felles slambehandling	Samarbeid om slamhåndtering kan gi bedre ressursutnyttelse og lavere kostnader.

Hva ønsker vi tilbakemeldinger på:

Nedenfor har vi listet opp noen av spørsmålene vi ønsker innspill på under dialogen.

1. Renseanlegg – fra primær til sekundær rensing

- Hvordan kan renseanlegg bygges med fleksibilitet for gradvis utvidelse og oppgradering?
- Hvordan kan vi håndtere høyt saltinnhold i avløpsvannet?
- Hva må kommunene kartlegge og dokumentere på forhånd for at dere skal kunne anbefale egnet teknologi og prosessdesign?

2. Areal og geografi

- Gitt ulik og ofte begrenset tilgang på areal for utvidelse, hvilke driftsvennlige løsninger er da tilgjengelig, som samtidig gir rom for fremtidig utvidelse?
- Hvor mye plass/areal kreves det for å bygge ut et primærrenseanlegg til et fullverdig sekundærrenseanlegg?

3. Kobling næringsmiddelindustri

- Vår region har en del næringsmiddelaktører som er underlagt BAT regelverket. Hvordan kan vi samarbeide med disse slik at det gir gevinst for både kommune og næringsaktørene?

4. Slambehandling

- Hvilke prosesser for slambehandling gir best balanse mellom kostnad, energiutnyttelse og fleksibilitet?
- Bør slambehandlingen organiseres sentralt eller desentralt?
- I Møre og Romsdal finnes det en betydelig næringsmiddelindustri, blant annet innen fiskeoppdrett, som også produserer slam. Hvordan kan muligheter for offentlig–privat samarbeid påvirke valg av løsning?
- All slambehandling medfører behov for videre håndtering av restprodukter. Hvordan kan disse løsningene organiseres og gjennomføres på en hensiktsmessig måte i vår region?

5. Andre tema

- Muligheter for virkemidler og finansiering
- Markedets kapasitet i møte med utbyggingsbehov
- Fordeling av risiko og gevinst mellom oppdragsgivere og leverandører

Målgruppe

- Leverandører av teknologi og tjenester innen avløp og slam
- Rådgivere, forsknings- og utdanningsmiljø
- Myndigheter og relevante offentlige aktører
- Industri- og næringsmiddelaktører med interesse for samarbeid

Program og gjennomføring:

10:00-10:30 Registrering og kaffe

10:30-10:45 Velkommen – mål med dagen

10:45-11:00 Bakgrunn for Fellesinitiativet

11:00-11:15 Leverandørdialog og forventninger til interessentene i dialogfasen

11:15-11:30 Hvem er vi syv kommunene i fellesinitiativet og hva er situasjonen vår i dag?

11:30-12:00 Utfordringer og behovene i fellesinitiativet

12:00-12:15 Spørsmål og kommentarer fra leverandørene

12:15-13:00 LUNSJ

13:00-14:30 Workshop – Dialog og diskusjon om oppdragsgivers problemstillinger og konkrete utfordringer. Spørsmål og svar.

14:30-15:00: Veien videre i prosessen/takk for oppmøtet

Dialogen vil bestå av flere trinn:

Del 1: Dialogkonferanse onsdag 26.november 2025

Del 2: Tilrettelegging for at leverandører / aktører kan “koble seg sammen” for å finne de beste løsningene sammen

Del 3: Mulighet til å gi skriftlig innspill utfra konkrete spm. som sendes ut etter dialogkonferansen

Del 4: Mulighet til å presentere sine innspill i én til én møter med oppdragsgiverne